

Formáli ritstjóra

Ritröð Guðfræðistofnunar kemur nú út í annað sinn sem veftímarit. Reynslan hingað til af tímaritinu sem veftímariti hefur í alla staði verið góð og viðtökurnar með ágætum. Í ljósi þess er full ástæða til bjartsýni varðandi framtíð ritsins í þessu formi. Greinarnar í fyrirbyggjandi hefti eru fimm auk eins ritdóms.

Einar Sigurbjörnsson skrifar um bænarformið lítaníu sem er röð bæna og ákalla sem svarað er með svörum eins og „Frelsa oss, Drottinn“ eða „Bænheyr oss, Drottinn“. Lítanían er forn að uppruna, en árið 1529 útbjó Lúther lítaníu bæði á latínu og þýsku. Lítanía Lúthers var þýdd á íslensku þegar á 16. öld, en hún var notuð hér á landi þar til í lok 18. aldar. Sr. Bjarni Þorsteinsson endurskoðaði lítaníuna og var sú lítanía sungin við föstuguðsþjónustur lengi fram eftir 20. öldinni. Útsetning sr. Bjarna reynir hins vegar mikið á söngvara og leggur greinarhöfundur til að hún verði endurútfærð fyrir tvo kóra að hætti Lúthers.

Í grein sinni tekur Guðmundur Sæmundsson fyrir spurninguna um sambandið á milli íþróttar og kristinnar trúar á Íslandi. Hugtökin „trú“ og „dygd“ eru tekin til umfjöllunar og hetjugildi íslenskra fornþekkinga kannað. Fjallað er um ævi og skoðanir sr. Friðriks Friðrikssonar (1868–1961), en hann hafði mikil áhrif á þróun mála hér á landi hvað æsku og íþróttir varðar. Sérstaklega er tekin fyrir skáldsaga sr. Friðriks, „Keppinautar“, sem snýst um stofnun knattspyrnufélags í Bandaríkjunum Norður-Ameríku þar sem sr. Friðrik tvinnar saman spurningum um kristni, siðferði, heiðarleika, drengskap, bindindi, hófsemi og leikgleði. Í lok greinarinnar er svo tæpt á spurningunni um íþróttastarf innan íslenskra kirkna samtímans.

Guðni Elísson fjallar um kæru trúleysissamtakanna Vantrú á hendur trúarbragðafræðikennaranum Bjarna Randveri Sigurvínssyni í febrúar 2010, en kæran fór fyrir siðanefnd Háskóla Íslands. Bjarni var sýknaður af öllum ásökunum í málinu í október 2012, en greinarhöfundur telur að Vantrú hafi engu að síður haldið áfram gagnrýni sinni. Í greininni er fjallað um sk. stórorðalista sem Bjarni hefur notað í greiningu sinni á samtökunum og sýnt fram á að hann beiti þar gamalkunnri innihaldsgreiningu.

Gunnar J. Gunnarsson ræðir um áhrif Davíðssálma á kveðskap Bonos, söngvara írsku rokkhljómsveitarinnar U2. Bakgrunnur Bonos og viðhorf eru skoðuð og reynt er að svara þeirri áleitnu spurningu hvers vegna og hvernig fornir sálmar líkt og Davíðssálmar hafi áhrif á rokkstjórnun og réttindabaráttumanns í nútímanum. Niðurstöður þeirrar umfjöllunar eru síðan ræddar út frá túlkunarheimspeki Hans Georg Gadamer. Af þessu er dregin sú ályktun að stef úr texta Bonos öðlast endurnýjun í kveðskap lista- og réttindabaráttumanns sem talar inn í nútímaaðstæður.

Í annarri grein sinni af þremur um kirkjuskipan fyrir 21. öldina fjallar Hjalti Hugason um réttarstöðu íslensku þjóðkirkjunnar samkvæmt núgildandi kirkjuskipan og leitar svara við tveimur grundvallarspurningum í því sambandi: Fyrri spurningin er sú hvort rétt sé að lýsa kirkjunni sem sjálfstæðu trúfélagi og síðari spurningin er hvort aðskilnaður hafi orðið milli ríkis og kirkju. Greinarhöfundur sýnir fram á að þjóðkirkjan búi sannarlega að lögbundnu sjálfræði hvað túlkun á kenningu og ákvarðanir um helgisiði varðar, en talsverðar skordur eru á hinn bóginn á sjálfstæði kirkjunnar. Í því ljósi er ekki fallist á þá fullyrðingu að aðskilnaður ríkis og kirkju hafi átt sér stað.

Rúnar M. Þorsteinsson